

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 44.

Stockholm den 2 November 1911.

4:e årg.

Prenumerationspris: 1/2 år . . . kr. 4: 50 1/2 år . . . kr. 2: 50 1/4 " . . . " 3: 50 1/4 " . . . " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm i närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11-12. Sthlm 1911, F. Englands Boktr.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: —. Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	---	---	--

Från världens rösträttsfält.

Då Abraham Lincoln en gång sade så här: "Jag håller på, att alla de, som hjälpa till att bära ett samhälles bördor, även skola dela dess privilegier, därvid kvinnorna på intet sätt böra uteslutas", var han säkert bland män rätt ensam om sin mening, men han hade den dock såsom hvar framsynt människa har en uppfattning långt framom hennes tid. Och det går så här i världen, att flera och flera öfvergå till fåtalalets mening, till dess den blir allmänt vedertagen och omsatt till praktisk lagstiftning, om den vidrör detta område. Och frågan om K. P. R. hör utan tvifvel till de tankar, som just nu raskt gå från de få till de många.

Vi veta ju, att Kalifornien nyligen, genom folkomröstning den 10 oktober, gifvit sina kvinnor politisk rösträtt, och på samma gång som de jämförelsevis få orden af döda män till förmån därför citerats, hafva levande män tagit till orda med klokhet och kraft. Beaktansvärdt bland andra synes mig domaren Seawells ord vid ett möte af Kaliforniens jämlikhetsförbund. "Det är aldrig skrifvet någonstädes att icke alla förnuftiga varelser äro berättigade att utala sin mening i allmänna ärenden och i synnerhet i dem, som äro viktiga för deras **egna intressen**", sade han, "och jag kan icke förstå dem som drifva den satsen, att kvinnans moraliska inflytande utgör världens moraliska barlast men som vägra att befordra eller medgifva hennes konkreta inflytande på samhällsordningen."

Under tvenne dagar efter den 10 okt. voro suffragisterna i Amerika ovissa, och först förtviflade, på grund af en som det syntes afgjord motgång. Sedan rådde växelvis hopp och nedslagenhet, till dess slutet blef tacksamhet och jubel. De första uppgifterna kommo nämligen från San Francisco med dess stora organisationer för de besuttnas intressen, hvilka voro afvoigt sinnade mot K. P. R. Först sent på onsdags aftonen, då rapporterna började inflyta från landtdistrikten och från Södra Kalifornien, stego förhoppningarna, och på fredags morgonen visade bulletinerna en majoritet af något öfver 2,000 röster från 2,717 valområden af 3,121 i hela staten, därvid dock det är att märka, att de valområden, hvarifrån rapporter ännu återstå, befinna sig i grefskap, där majoriteten för K. P. R. är gifven.

Segern i Kalifornien anses särskildt viktig, därför att Kalifornien är den näst största af Amerikas stater, den äldsta, förmögnaste och mest inflytelserika af de västra och emedan det tros, att vinnandet af denna stat skall betyda mera för saken i hela landet än de andra 5 tillhoppa. Den allmänna känslan i västra hälften af landet skulle vara den, att emedan införandet af K. P. R. blott tyckes vara en tidsfråga, kunde det så godt ske förr som senare. Det fälttåg, som K. P. R:s vänner gjort för att befordra sin sak, har varit så godt som utan motstycke, och om andra nationers kvinnor betänka hvad det innebär att förmå en armé af 400,000 män att rösta

för kvinnornas sak, skola de fatta hvilken möda de modiga arbeterskorna vid Stilla Havets kust haft.

Alla de verksamma metoder som användes i Washington i fjor hafva anlitats och nya uppfunnits. Intet medel har lämnats oförsökt för att nå hvar och en af de 400,000 röstande med flygskrifter, olika sorters argument och hänvändningar, och inbjudningar till de massor af möten och massmöten, som hållits. Ett af de många påpassliga företagen förtjänar särskildt omnämnande. Det amerikanska medicinska förbundet skulle sammanträda i Los Angelos den 26 juni, och suffragisterna i Södra Kalifornien tillskrefvo alla statens läkare för att höra deras mening samt hade den glädjen att kunna framlägga många uppmuntrande och tillstyrkande svar för de församlade vetenskapsmännen.

Öfverhufvudtaget säges, att liksom läkarna, dessa goda bärare af kultur och vett, så hafva alla de högsta och bästa element i Kalifornien varit för kvinnorna. På det hela taget hafva de också haft en god och gynnsam press, men mot dem stodo, bland andra organiserade storaffärer, särskildt spritintressena, hvilka i Kalifornien äro synnerligen framträdande, emedan det är den stat där mest vin och brännvin produceras. Mrs Ida Husted Harpers ord om dessa förhållanden äro alltför belysande och klagörande af faktiska föreliggande omständigheter för att icke anföras: "Emedan staten är rik", säger hon, "behärskas den gifvetvis i rätt vidsträckt mån af sammanlutningar, och kvinnorna hafva emot sig den kolossala makten hos organiserad rikedom jämte den naturliga obenägenheten hos genomsnittsmannen att dela sin politiska makt med kvinnan. Till dessas förmån arbetar emellertid den s. k. "rebelliska" stämningen i staten — folkets uppresning mot det politiska herraväldet hos de plutokratiska korporationerna, trusterna benämnda, och tyranniet (the bossism) hos de partipolitiska 'maskinerna', de partipolitiska arbetande organisationerna. Denna vidt spridda upprorsanda förmådde inverka på valet af Lagstiftande kåren i fjor, och just genom denna Lagstiftande kår utställdes frågan om K. P. R. till omröstning nu, sedan det förgäfves arbetats därför under de sista 15 åren. Och nu hoppas kvinnorna, att samma 'upprorsanda' skall vara liberal nog och rättvis nog att ge dem del i utfärdandet och bestämmandet af lagarna."

Det är långt flera än Mrs Husted Harper, som talat emot "maskinerna" (här Southern Pacific Machine) och Los Angelos' Tribune för den 16 september tvekar till och med ej att påstå, att det inom staten icke finnes "ett oredligt, själviskt eller reaktionärt intresse, som icke fruktar K. P. R., emedan kvinnorna skola stå på rättfärdighetens sida".

Det faktum att en praktisk lagreform för icke länge sedan afslogs af Kaliforniens Senat har också utan tvivel bidragit att öka fälttågets fart och kraft. I Kalifornien har modern nämligen ingen rättighet öfver sina i äktenskap födda barn. Fadern har uteslutande makt öfver de omyndiga barnen, modern har intet att säga, så-

vida föräldrarna lefva tillsammans, och en dålig make och far kan öfva absolut tvång öfver hustrun, medelst hotelse att taga barnen ifrån henne, om hon ej i allt vill föga sig efter hans vilja. Tretton stater och distriktet Columbia hafva genomfört en lag om faders och moders gemensamma förmyndarskap, däribland Massachusetts, där suffragisterna agiterat i 55 år, men lagen först utfärdades efter den ohyggliga "Naramore-tragedien 1901", då en mor dödade sina sex barn med en yxa och försökte beröfva sig själf lifvet efter det fadern hotat att taga barnen ifrån henne. I Kalifornien afslogs en dylik lag nu i somras af Senaten med 21 röster mot 13, medan den i Colorado antogs första året efter det kvinnor fått K. P. R.

Det måste råda glädje bland världens suffragister öfver framgången i Kalifornien, men störst är glädjen väl i England, där frågan är så aktuell och förlikningsbillens framgång synes gifven nästa år. Mrs Nevinson af Women's Freedom League uttalade helt nyss sin varma fröjd öfver resultatet och tillade, att aldrig hafva de engelska kvinnorna stått målet så nära som nu. För första gången har en premiärminister gifvit ett bestämdt löfte om att kvinnornas bill skall slutbehandlas och vidare skriftligt (i bref till Lord Lytton) bekräftadt att detta löfte skall hållas både "efter bokstafven och andemeningen". För första gången har en af kyrkans biskopar, (biskopen af Lincoln, kanske mera känd som Canon Hicks) utan förbehåll förordat K. P. R. — ehuru ingen kyrklig tidning nämnt ett ord därom. För första gången har en jurist i en inflytelserik juristförening uttalat sig om lagarnas vederstygglighet i hvad de röra kvinnor och yrkat att kvinnor skulle få den politiska rösträttens skydd, och för första gången är pressens boycott bruten.

Den stora Londonertidningen The Standard tillkännagaf den 3 oktober "att emedan den s. k. kvinnorörelsen nu fått en utbredning, som nödvändiggör allmän kännedom och intelligenta allmänna uttalanden därom, och emedan kvinnor ännu icke haft tillgång till Englands dagliga press, så erbjöd Standard detta i det den i "Woman's Platform", hvarje dag öppnade sina spalter för fri, öppen och opartisk diskussion, oberoende af klass, parti, sekt eller teoretiska åsikter". Tidningens uppmaning hänvändes till alla ridderliga män och alla kvinnor, vare sig de arbeta med händerna eller med hufvudet. De som icke äro med i arbete skola kunna hämta kännedom från "Woman's Platform", och alla skola finna att "Woman's Platform" ständigt står till tjänst för kvinnans intressen för uttalande af kvinnors åsikter och för utbyte af åsikter mellan män och kvinnor angående hvarje form af kvinnors verksamhet.

Miss Newcomb, talarinna från Australien vid I. A:s kongress i Stockholm i år, säger "att hon minns hur Australiens press undergick samma förändring omedelbart innan Statsförbundets parlament beviljade rösträtt åt kvinnor."

Ellen Wester.

Juvel-, Guld- & Emalj arbeten.
DAVID ANDERSEN & Comp.
 Hofjuvelerare.
 4 Fredsgatan 4.

Arbeta för Dagny
 genom att gynna dess annonsörer

Professor Lundell och flickornas studentexamen.

På inbjudan af Kvinnornas Diskussionsklubb i Stockholm hade professor Lundell åtagit sig att fredagen i förra veckan inleda en diskussion om "Böra flickorna ta studentexamen?" Professorns föredrag i samma ämne vid flickskolemötet i Falun och den därpå följande polemiken i tidningarna hade, som man ju förstår, varit orsaken till att klubben upptagit saken med prof. Lundell som inledare. En talrik publik, naturligt nog bestående så godt som uteslutande af damer, fyllde den stora salen. Hvad man väntade sig var en liflig diskussion — men det dröjde innan man kom så långt. Prof. L., som upprepade gånger fastslog att han icke kände hvarken sitt auditoriums afsikter — eller förmåga — med afseende på den blifvande diskussionen, gjorde sig under drygt en och en half timme ett oändligt besvär att klarlägga hvad han i själfva verket verkligen menade, han var nämligen särdeles orolig för att hans åhörarinnor icke skulle gripa meningen i hans föredrag och att diskussionen af denna grund skulle råka på afvägar. Så ängslig var han för detta, att han i ett litet efteranförande själf upplinjerade ett schema, som skulle hjälpa de trefvande debattörerna att hålla tungan rätt i mun. Den vänliga afsikten bör man ju tacka för, det hela var dock något öfverflödigt; de diskussionsinlägg som gjordes visade tillfullo att man visste hvad saken rörde sig om och att man icke behöfde följa prof. L:s schema för att eftertryckligt gendrifva honom på väsentliga punkter.

Hvad som ur det långa, undervisande inledningsföredraget framgick var prof. Lundells stora rädsla för "äfvén det minsta attentat mot familjen", hans farhåga för folkminskning och hans åsikt om att kvinnornas intellektuella utbildning kan blifva en orsak till detta. Tagande upp de stora synpunkterna, för hvilka han var rädd kvinnorna voro bra nog främmande, gick han in på sociologiska och biologiska utredningar, vidrörde rashygien, ett ord som han antog att de närvarande icke kände — det höga löje, som auditoriet vid detta yttrande icke kunde hålla tillbaka, kom honom att ändra sig till att han menade att de icke vetenskapligt voro inne i denna sak — samt kom slutligen till själfva hufvudpunkten: sin åsikt om att i stället för studentexamen den 8-klassiga flickskolan lämpligen borde avslutas med en ett-årig kurs upptagande tre eller fyra ämnen, socialekonomi, statslära, ett främmande språk och psykologi. Vid sidan af detta skulle de unga kvinnorna danas för praktisk verksamhet. För de flickor, som skulle göra studierna direkt fruktbarande, rekommenderades seminarieutbildningen. För öfrigt ansåg han att skolföreståndarinnor med flickgymnasier samt därvid anställda lärarinnor ej borde yttra sig i frågan om studentexamen, då det vore det samma som att gå upp på bolagets eget kontor och fråga om Portlandscement vore bra.

Första talare i diskussionen var dr Lydia Wahlström, som på ett glänsande sätt visade prof. Lundell att hon

verkligen fattat den djupa meningen i hans anförande. Fastsående att hon var fullt ense med honom i fråga om kvinnans uppgift såsom släktets fosterska, tillbakavisade hon hans beskyllning om att gymnasieföreståndarinnan och lärarinnan lade komersiella vinstsynpunkter på sitt kall, de voro ingalunda några portlandsceMENTfabrikanter, som söka vinna kunder till hvad pris som helst, de afvisade sina "kunder", när de funno att hvad de hade att bjuda icke lämpade sig för dem. Dr Wahlström ansåg att äfvén kvinnorna hade idealitet och vidsynthet. Vidare ingick hon på frågan om den intellektuella utbildningen verkligen gjorde kvinnorna olämpliga för äktenskapet och ovilliga till därmed förenade uppgifter och plikter och kom till det resultatet, stödjande sig på siffror, att studentskan ingalunda utgör en låg procent bland de unga kvinnorna vid äktenskaps ingående. Och hon betonade detta starkt; det metodiska och indelade arbete studentskan under sin studietid vänjer sig vid, är med säkerhet en borgen för att hon tar upp äfvén arbete af annan art med förstånd, ordning och plikttröhet. — Hon undrade för öfrigt hvarför seminarieutbildningen, om den var så utmärkt, icke också rekommenderades åt gossarna.

Till sist framhöll dr Wahlström det viktiga uti att utfylla den klyfta, som skiljer könen åt. Ett medel är att göra män och kvinnor intellektuellt jämställda. Kvinnans bildningsnivå bör höjas, ej sänkas, detta är af den största betydelse för nationen, för rasen.

Fru Karin Holmgren sade sig såsom moder till två små flickor ha några ord att säga prof. L. och djupt allvarligt framhöll hon huru modern sysslar med problemet huru hon skall rusta sina barn för lifvet och huru det då ställer sig fram för henne som en nödvändighet att gifva sina unga döttrar kunskaper och utbildning, så att de icke ligga under i konkurrenskampen utan kunna komma till att försörja sig själfva.

Dr Alma Sundquist sade sig såsom medlem i Svenska sällskapet för rashygien ända ifrån dess stiftande ha något reda på ordet rashygien samt sade sig också något ha sysslat med biologi. För öfrigt meddelade hon, stödd på sina erfarenheter som läkare, att hon funnit att öfveransträngda och af sitt arbete till sin fysik skadade kvinnor alldeles öfvervägande funnes att söka bland de högre utbildning saknande och på den grund i lägre yrken sysselsatta och lågt betalade kvinnornas klass, såsom bodbiträden, uppasserskor. Studentskorna däremot stodo sig i regel bra i sitt arbete. Viktigt vore det därför att kvinnorna finge en sådan utbildning, att de ej höllos nere i de ansträngande, lågt betalade yrkena, där större kraf ofta ställdes på deras fysik än hvad de kunde bära.

Ännu några korta uttalanden gjordes emot de af prof. L. framförda synpunkterna. Professorn, som varit ifrigt sysselsatt med anteckningar under de olika talarinnornas anföranden, begärde emellertid ej vidare ordet. Möjligen hade han funnit, att det auditorium han hade att göra med ej var i särskildt behof af hans tålmodigt undervisande utläggningar.

—n.

Hudretande,

ej sällan **hudförstörande** och dock **föga eller icke gynnsamt verkande medel**, såsom terpentin, plåsterlappar, oljor, grötar etc., användas ofta såsom utvärtas behandlingsmedel mot **bröstsjukdomar, magplågor och värk. Enstämmigt förklara sig alla, som använt värmande salubrinomslag** — med utspädd Salubrin och gummitaft på sätt, som i bruksanvisningen meddelas —, att dylika omslag **medföra en behagligare känsla af värme och ojämförligt bättre verkan** mot nämnda åkommor, än hvarje annat försökt medel.

Elisabeth Fry.

1780—1845.

"They, who have done evil,
have many sorrows."

(E. Fry.)

Elisabeth Fry's lif är ett underbart exempel på personlighetens makt. Hennes enastående inflytande härflöt hvarken ur lärdom eller samhällsställning, utan berodde helt och hållet på hennes fängslande förmåga som andlig talare. Att denna kunde komma till sin rätt på en tid, då kvinnofrigörelsens idé ännu knappast sett dagen, kan tyckas ej minst förvånande. Men hemligheten var att hon tillhörde ett religiöst samfund, hvilket renare än något annat alltid tillämpat den mänskliga jämlikhetsprincip, som är en af kristendomens hörnstenar. I kväkarnes eller "vänernas" församling fanns ingen åtskillnad till kön, då det gällde en andes mottaglighet för gudomlig ingivelse; och ej långt efter den dag, då den unga Elisabeth, knäböjande på sin faders graf, första gången tog ledningen af "vänernas" andakt, blef hon som en själfklar konsekvens en af samfundets erkända själasörjare. I namnet själasörjare innefattas i själfva verket Elisabeth Fry's hela lifsgärning, och hennes digra dagbok vittnar ej heller om någon splittring på grund af hennes skenbart så olikartade uppgifter, men väl om en oupphörlig kamp mot de mänskliga svagheter och andliga snaror, som utestänga eller hämma inspirationens flöde.

I yttre afseende fanns det intet, som förutbestämde Elisabeth Gurney för hennes blifvande verksamhet. Den vackra, varmhjärtade flickan i det rika landthemet, som slets mellan sjuttonhundratalets frivola sällskapsnöjen och maningarna i sin otillfredsställda, grubblande själ, anade intet om det arbete, som väntade henne uti världen. Och när hon vid 19 års ålder för alltid iklädde sig kväkar-dräkten, så törde henne detta steg dock icke till en början utöfver privatlivets gräns. Genom giftermål med en ung köpman i London, Joseph Fry, blef nämligen den

unga kvinnan för en följd af år tagen i anspråk af omsorgerna om ett stort hem och en talrik familj — hon blef moder till elfva barn — ehuru hon redan nu fann tid till personligt arbete bland de fattiga samt i församlingsslifvet utvecklade sin säregna begåfning.

Först 1813 kom en ren tillfällighet Elisabeth Fry att kasta en blick bakom ett fängelses murar. Men minnet af hvad hon sett lämnade henne sedan ingen ro, ehuru privata plikter, sjukdom och familjesorger under fyra år hindrade henne att fullfölja den impuls hon mottagit. Visserligen hade John Howard genom sina undersökningar redan under slutet af 1700-talet avslöjat de oerhörda missbruk och det djupa elände, som rådde inom fängelserna i England och flerstädes på kontinenten, men tillståndet hade ännu blott i ett fåtal fall förbättrats. I Newgate-fängelset i London förvarades t. ex. hela den kvinnliga fångafdelningen i blott fyra rum. I dessa, som hade en ytvidd af 190 kv.-alnar, voro vid Elisabeths besök hopade omkring 300 fångar med deras talrika barnskara. Dömda och odömda, gamla och unga, de gröfsta förbrytarskor och jämförelsevis mindre brottsliga voro här sammanförda utan sysselsättning och utan annan uppsikt än den som utöfvades af en gubbe och hans son. Att se dessa kvinnor var fruktansvärdt. Utblottade på nödig beklädnad, voro de höljda i smutsiga trasor, vilda till sätt och utseende, oblyga, pockande och stojande. I samma rum, hvarest de till trängsel vistades, sofvo, kokade, åto och tvättade de. De lågo på det hårda kalla golfvet utan bäddar och med sluttande bräder, fastspikade kring väggarna, såsom huvudgård. Deras tiggeri var hejdlöst, och för de medel som de förskaffade sig köpte de brännvin från en i själfva fängelset ordentligt inrättad krog, och många af dem voro beständigt druckna. Föga tillsyn utöfvades beträffande kommunikationen med den yttre världen, och stölder och svåra slagsmål voro så vanliga, att det ansågs som mycket riskabelt att utan nödig bevakning ingå till denna afdelning af Newgates fångar.

När Mrs Fry 1816 återvände till Newgate var det med en väl utarbetad plan. Trots varningar ingick hon ensam till de vilda fångarne, utan hvilkas bifall och biträde hon väl förstod att hvarje åtgärd vore fruktlös. Planen afsåg till en början att inrätta en skola i fängelset för de många vanvårdade barnen samt de yngsta bland fångarne, och i sitt vädjande till moderskänslan visade det sig att Elisabeth funnit den rakaste vägen till dessa fördärfvade hjärtan. Skolan blef en verklighet, inrymd i en enkel cell och med en lärarinna, utsedd af fångarne själfva ur deras egen midt.

Men under det att den lilla skolans fåtal af fångar någorlunda höllos i skick, fortsatte de öfriga sitt otyglade, råa och lättjefulla lefverne, och sedan Mrs Fry under en tids dagliga besök i fängelset lyckats vinna äfven de mest förhärdades tillit, dröjde hon därför ej att sätta den andra delen af sin plan i verket: införandet af dagreglemente och

ordnad arbete. Myndigheterna gävo äfven nu sitt samtycke till försöket, men dolde icke att de ansågo det fantastiskt och utförbart. Man förespeglade den optimistiska reformatorn att fångarne skulle komma att förstöra sina arbeten, stjäla undan arbetsmaterialet, samt aldrig böja sig för någon disciplin, som ej framtvingades med våldsmakt. Spådomarne skulle dock jäfvas.

Med anslutning af hufvudsakligen kväkare, stiftades "Föreningen för kvinnliga fångars förbättrande i Newgate" med uppgift att förskaffa fångarne kläder, undervisning och arbete samt bispringa dem med råd och ledning både under och efter fängelsetiden. Men Mrs Fry's klokhet sade henne nu som förut, att utan samverkan med fångarne själfva skulle denna förening kunna föga uträtta. Sålunda se vi henne med sin oförlikneliga förmåga att vinna och öfvertyga framlägga det blifvande arbetsprogrammet för dessa all tukt och ordning skyende, obändiga varelser; hon säger dem, att ingen stadga, ingen monitör skall antagas utan deras eget fulla och enhälliga samtycke. Och undret skedde. När slutligen stadgarne upplästes, den ena efter den andra med behörig tid till besinning, så höjde för hvarje paragraf hvarenda fånge sin hand till bifallstecken! Och många veckor skulle icke gå, innan Newgates kvinnliga fångafdelning var liksom genom ett trollslag förvandlad. I stället för superi, svordomar, oanständighet, spel och slagsmål fann man nu arbete, lugn, höflighet och snygghet. Intet är kanske märkligare än den snabbhet, hvarmed denna förvandling åstadkoms, och samtiden häpnade med rätta inför densamma. Myndigheter och politici kommo för att konstatera det otroliga, och inom kort var hela Londons, hela Englands blickar riktade på "underverket i Newgate". I en skildring af London från denna tid läses: "Denna stad har att uppvisa ett skådespel, som jag vågar kalla det mest gripande, som någon människa kan se; det är att se Mrs Fry, denna heliga kvinna, midt bland de olyckliga fångarne i Newgate, att höra dessa kvinnor allvarligt åkalla Gud, att se dem lugnas af hennes röst, upplivas af hennes blickar, att se dem sluta sig intill henne, ja, smeka hennes kläder och dyrka henne såsom den enda varelse, som någonsin älskat dem, eller lärt dem något, eller ens bemärkt dem . . ."

Förvandlingen af Newgate verkade som en tändande gnista på reformifvern i hela Storbritannien, och Mrs Fry's medverkan påkallades vid fångelser i alla delar af landet. Hon drog äfven uppmärksamheten till de ohyggliga och demoraliserande förhållanden, hvarunder fångtransporterna till kolonierna försiggingo, och framtvingade på detta område kontroll och humanitet. Ej heller kunde hon med sin djupa känsla för människovärdet förblifva passiv inför Englands föräldrade strafflagstiftning, som årligen för tämligen oansenliga förbrytelser dömde hundratals män och kvinnor till galgen, och hon skydde ej att uppväcka en häftig opinion mot dödsstraffets hejdlösa användning, ehuru hon därigenom skapade sig fiender bland Englands ledande statsmän.

Våren 1835 kallades Mrs Fry till öfverhuset för att deltaga i en öfverläggning om hela fångelseväsendets om-

bildning i England. Härmed hade parlamentet tagit saken i sin hand, ett från grunden förändradt system blef resultatet, och kronan var satt på Elisabeth Fry's mångåriga sträfvan. Men segern i hemlandet var icke liktydig med hvila. Hennes mission kände inga nationella gränser, och vi se den nu världsberömda kvinnan i den enkla kväkardräkten under sina återstående lefnadsår draga från land till land, öfverallt med sin inspirerande personlighet spridande ljus i de mörkaste af boningar, öfverallt vinnande furstars och statsmäns öra för sina reformförslag, för sin fordran på mera barmhärtighet, mera organisation, mera tolerans. Den religiösa toleransen är det ej minst märkliga draget hos denna kvinna, som fullt och fast trodde sig vara ett Guds omedelbara redskap på jorden. De olika kyrkorna och sekterna syntes henne blott som mer eller mindre grumliga kanaler för en och samma eviga källa, och intet gjorde henne mera sorg än att se kristna förfölja hvarandra. När hon sålunda till sin häpnad fann baptister för sin tro inspärade i Köpenhamns fångelse, utverkade hon genast deras frigifning.

Fångvårdens svåra problem är ännu långt ifrån löst, men grundprinciperna för dess lösning äro alltjämt desamma, som Elisabeth Fry, trotsande sin samtids misstro och invändningar, förverkligade: klassificering, arbete, undervisning samt våldsmedlens ersättande af personlig påverkan. Hon var John Howards nödvändiga efterföljare, liksom praktiken måste lefvandegöra teorien, och genom att gifva sig själf, ej blott sina idéer, nedbröt hon fördomarnas mur och öppnade vägen för hela följden af kommande tiders fångvårdsreformer.

(Ur Social Tidskrift.)

C. S. von Koch.

Insänd litteratur.

Albert Bonniers förlag, Stockholm: **Prästgården**. En julhistoria. Af *K. G. Ossian-Nilsson*. — **Mälarpirater**. Af *Sigfrid Sivertz*. — **Apan och andra noveller**. Af *Richard Wallner*. — **Ellen**. En liten historia. Af *Martin Koch*. — **Bonniers månadshäften**. Häft. 10.

P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm: **Sommar och september**. Nya dikter och gamla. Af *Fredrik Vetterlund*.

Hugo Gebers förlag, Stockholm: **Våra dagars äktenskap och sättet att finna sig i dem**. Af *Maud Churton Braby*. Bemynd. öfvers. från eng. af *Ebba Nordenadler*. — **Boken om Erland Höök**. Af *Gertrud Almqvist*. — **Bangkeholm**. Roman af *Frida slund*.

En ny prenumerant
skaffad af *hvar och en* af
tidningens nuvarande prenumeranter
fördubblar med ens upplagan.

GAHNS

Normal-, Skrif- och Kopie-Bläck, af Kungl. Kontroll- och Justeringsstyrelsen godkänt som **Svenskt Normal-Bläck**, tillverkad af **Henrik Gahns Aseptin-Amykos-Aktiebolag, Upsala**. Flyter lätt, kopierar utmärkt, bildar, ej bottensats, är mycket hållbart och angriper ej pennan.

Litteratur.

En oförfärlig. Af *Elsa Alkman*. Albert Bonniers förlag, Stockholm.

Ett debutarbete? — Man vill knappast tro det, det är ju så sällan någon har tålamod att vänta med en debut, tills verkligen ett stadium af andlig mognad och fullödigt värde uppnåts, hvilket otvifvelaktigt är fallet med detta arbete, som tillför oss ett nytt litteraturnamn, ett af dem, som väcker förväntningar och kommer en att lystra till.

Ur åttiotalets naturalism och nittioalets stämmingsdelirium har med det nya seklet en viss schwungfylld verism fått öfvertaget, och det ser ut som om flera af våra kvinnliga författare skulle följa den apellen. Elin Wägner har med sin käcka "Pennskaftet" gått i tåten därvidlag, och Elsa Alkman följer inte mindre käckt i hennes spår, ej så tendentiöst, eller kanske ej så synbart tendentiöst, men med samma friska skildringstalang, samma synskärpa, samma uppfattning af människorna och människornas svagheter. Hon ropar inte ut krafvet på kvinnlig rösträtt, men hon målar en lefvande, hur väl igenkänd typ af genomsnittsmoral och nedärfda fördomar, som blott efter en hård kamp mot det invanda slutligen förskönas af en vidare lifssyn.

Det är handskemoralen det gäller. Hans Ritter förfärlar sig och — mirabile dictu — gifter sig, mot all familjetradition, med en liten operettsångerska, en representant för oslipad naturinstinkt, utan konventionellt fastslagna och nedärfda moraliska begrepp att gå efter, men af ett sundt, bildbart stoff och med alla utvecklingsmöjligheter till en förträfflig maka och mor. Men Hans Ritter upptäcker att hon har "ett föregående" — det har hon inte biktat, hon tycker att han inte har mera att göra med det än hon med hans, men han kommer med dom och herrmoral och den i egen sak öfverseende mannens kraf på kvinnans oförvitlighet, och så pinar han sin lilla tappra hustru i kompani med ett dygdigt småstadssamhälle, enligt tagen och gifven rätt, till dess att fjällen falla från hans ögon och hustruns bild framstår i ett ljus, som tvingar honom till att söka en ny och mera individuell lösning af sedlighetsproblemet.

Det är som sagdt en frisk och med förbluffande stilistisk schwung skriven bok. Författarinnan har en klar syn för och en träffsäkerhet i skildringen af detaljerna, som är högst förvånande. Hennes gestalter ha också den fördelen att verka lefvande och inte blott utklädda idémannekånger. Det blir säkert en bok som julpubliken med nöje kommer att läsa, och såväl den som författarinnan är att gratulera till detta nya tillskott i vår för närvarande så lyckligt uppblomstrande litteratur.

Sigrid Elmblad.

Från Lissabon.

Ett turistminne.

Hôtel Central i Lissabon någon månad efter revolutionen 1910.

Den snusbruna tapeten i en tämligen rymlig fyrkantig matsal, balkongdörrar med en illa medfaren målning, kyparnas luggslitna elegans och en fläckig, ursprungligen röd matta, som täcker större delen af golvet — — så stora skålar med de härligaste tunga grofhufvade rosor, som dra solen kring sig som heta magneter och sen igen stråla ut den som en varm mättad gloria, medan de luta sina täcka hufvuden tätt tätt tillsamman och hviska gyllene och röda drömmar till hvarandra — —.

Som förhäxad sitter nordbon och stirrar på denna slösande och stolta blomprakt. Smutsen känns mindre besvärande, luften renare och larmet nerifrån hamnen mera dämpadt genom den "Heimlichkeit", den skönhet blomorna skänka åt rummet. Bredvid dem stå de bruna höga lerpottorna med det friska kalla vattnet, som mera försiktiga turister inte våga dricka här i peststaden.

Men det goda, hvita vinet Serradayres, och sen kommer den präktiga maten, de härliga omeletterna, den goda fisken utifrån hafsdjupen och det skickligt och omsorgsfullt tillagade köttet med sina legymer.

Och så går man ut i staden, som man redan genomströfvat så många gånger men som trots snusket och förfallet, trots sjukdomarna, som härja bak i gränderna, trots folkets misstänksamhet och föga uppbyggliga utseende — dessa feta, dästa ansikten, som under välfri-serade chevelyerer slött titta ut bakom sina gröna fönsterluckor — och deras uppenbarliga ovilja att med en enda upplysning vilja tjäna främlingen, trots allt detta har denna stad en egen charm öfver sina krokiga amfiteatraliska gator, sina trappor, sina palmer och sina vackra utsikter, ett eget intresse, som lockar en ut att uppsöka alla illa underhållna gamla minnesmärken, följa dagrarna i perspektiven alltefter som timmarna rinna ner eller gå upp på avenidan, där så nyss revolutionens storm rasat och förödat.

Abenida de Liberdade — ja! Nere vid dess utgångspunkt, det lilla torget vid den nybyggda stationen, stå flaggstänger sedan i går i rundel, och ännu hänga Europas alla flaggor och fläktas melankoliskt i middagshettan. I går var nämligen invigningsdagen af den nya nationalflaggan med sitt svarta kors öfver det förgångna, och det afbrändes några enklare fyrverkeripjäser, skrånades högst betydligt och lossades äfven här och hvar några små obeaktade revolverskott, hvarefter telegram afsändes till världspressen med "Bericht" om de stortade dimensioner denna högtidliga akt antagit. Officiella telegram äro nämligen de portugisiska regissörernas styrka, och deras motto kan nästan sägas ha blifvit: Allt lugnt. Stormande ovationer för Portugals befriare.

Flere af dessa ovationer öfvervar undertecknad. De bestodo vanligen i ett långt tal och talrika gester och besvärjelser med armar och öfverkropp af en herre i tredje våningen, som till belöning sedan fick mottaga ett

Prenumerera på DAGNY!

kort eldande musikstycke och några applåder, hvarefter den tallösa hopen — de trettio, fyrtio stycken — stormade till en annan herre på en annan bakgata, som återupprepade dem samma tjänst.

Men nu äro vi uppe på avenidan och bli förtjusta öfver att se en svensk flagga — naturligtvis med unionsmärke — bland de europeiska pamparna. Folket går ännu på sin största och bredaste gata och ser intresserad på de sönderskjutna stora butiksfönsterna, där samma ruta kan ha ända till sex, åtta små bestämda hål efter revolverkulorna men där ännu ingenting gjorts för att ersätta dem med nya, och hvilket troligen inte heller kommer att göras förrän efter nästa revolution möjligen. Hvarför i all världen brådska? Natten är min, sa' koerskan. —

Hotell Pallas fasad, som blifvit så godt som bortskjuten under det vettskrämda amerikanska millionärer och en tysk hotellbetjäning under dödsångestens hypnos blefvo vänner nere i källrarna, dit de krupit undan, står nu under reparation. Här nere, vid inloppet till torget, lågo de rojalistiska trupperna, under det att de revolutionära voro stationerade vid andra ändan af avenidan. Flera palmer ha blifvit genomskjutna och visas som sevärdhet. Ett hus är förstördt intill grunden och flera andra äro betydligt ramponerade. Här var det som en bomb kverade och fördärfvade ett helt regemente på 600 man, så när som på några få, hvilka undsluppo, och det officiella telegrammet beklagade den stora förlusten af — fyrtio man. — Man viker af till vänster och går uppåt slottet. I rännstenarna leka smutsiga ungar, som stoja eller gräla om apelsiner och leta loppor på hvarandra såsom en helig akt, ett bevis på syskonkärlek. Det hvilat någonting ointelligent, barbariskt öfver all denna smuts, och förgäfvos söker man efter en snyggare klädd person, en ljuspunkt i denna öken af smuts och nakenhet. En häst har störtat i ett gathörn, och flugorna äro som ett moln öfver honom för att suga af det sjuka blodet, som rinner utmed länderna på honom, medan några hojtande och magra karlar försöka få lif i honom medelst järnspekt. Men Gud vare tack, kraken är så pass död, att inga obarmhjärtiga stötat mer kunna aflocka honom en rörelse. Han ligger likstel med rödt skum kring nosen. Stackars gamla djur, du har kanske en gång betat på fria ängder och känt lyckan och kraften när du gnäggade mot himlens fyra vindar. Nu är din saga slut.

Vi gå förbi kyrkan St. Estrella och besluta oss för att titta in. Byggnaden, som är uppförd i pompös barockstil, är utanpå rätt ståtlig, men ovillkorligen erfar man en beklämmande känsla vid inträdet. Utspökad, dammig, ovårdad, med gamla makartsbuketter i hvar vrå, tvifvelaktiga relikier, halfbrända ljus, madonnabilder och nötta purpurkläden öfver logerna, hvarifrån de höga herrskaperna i en nu förgången tid åsågo spektaklet. — Nere vid en af ingångarna står helt omotiveradt ett gammalt skåp i dyrbart inlagdt trä och med silfverbeslag. I hvarje nisch ett helgon af vax med dammiga stjärnpydda kläder eller en uppstoppad Kristusfigur i kroppsstorlek, fri-

stående på någon upphöjning, och som prydd med en krona af elektriska lampor dignar under ett väldigt kors. Öfver det hela hvilat en inpyrd doft af förfall och otro, där gamla bruk förlorat sin betydelse och ingen ny anda inblåsts, där tron bortdunstat och där de gamla fönsterna brustit, men där likväl en känsla af vidskepelse, rädsla och dumhet häfta kvar — utan försonande skönhetsglädje, esprit, värme och lifsglans. —

Präster synas inga till — de ha alltför länge ockrat på folket och förjagades med konungahuset; om till fromma eller skada skall framtiden utvisa — och biktstolarna äro tomma och tillslutna. Det berör en i alla fall illa — — tempel utan bön äro som människor utan själar, utan hjärtan, som lampor utan eld, och man ville gärna se någon tok på knä för en af bilderna däruppe i koret för att förjaga ödsligheten en smula.

Det är bara fem minuters väg fram till f. d. kungliga slottet, en stor gul byggnad af intetsägande yttre, som dominerar en skön utsikt öfver hela hafvet och bakom sig har en enorm inhägnad park, som är väl igenbommad för allmänheten. Äfven slottet bär starka spår efter revolutionens förödelse, uppsatta ställningar framför sönderskjutna väggar, trasiga fönsterrutor, som sättas igen af några hvitklädda glasmästare, förresten är det dödt, tillbommadt, öfvergifvet och bevakadt af några soldater, som med taktfasta steg vandra upp och ned framför portarna. Med auto har kung Manuel flytt genom västra hvalvet för att förena sig med sin mor, den hatade drottning Amalia, på Cintra, sagoslottet, örnästet upp bland molnen, innan de bege sig vidare flyende nedåt kusten för att uppnå sitt fartyg, som skall föra dem ut på den tragiska färden i landsflykt.

Det börjar mörkna. Det är Lissabons vackraste timma som nalkas och glödgar himlaranden där solen går ned. Ett mystiskt skimmer breder sig öfver staden, och lyktorna börja blomma till som bleka strandstjärnor ur dunklet — — några klockor ringa i fjärran. Jag beslutar mig för att gå genaste vägen rätt ned till hotellet vid hamnen men råkar in bland ett myller af tränga ändlösa gränder och trappor, där portgångarna och butikerna nu först riktigt börjat spy ut sina mängder af invånare, män, kvinnor och barn och smuts. —

Jag vet ungefär hvar hamnen måste ligga, men så blir jag plötsligt rädd härinne, rädd, skräckslagen, som om någon sprunge i tofflor efter mig och hotade mig med knif. Den heta, fräna lukten från halftvättadt linne och stekta kastanjer slår mig åt hufvudet, och jag börjar springa, springa som för mitt lif genom trängseln och skränet bland mulåsnor och skuggliknande människovarelser och tvätt och grönsakskorgar. Trappstegen äro långa, låga, med glatta stenar, man halkar lätt, och det tycks en så långt ner till stranden därnere, som gått ihop med mörkret ute på hafvet, tills det alltsammans liknar ett mörkblått isigt siden. Mina pulsar banka, mina tankar gå vill som i skogsrädsel och feber, och jag springer i all evighet tycks det mig — — jag vill ut ur detta kaos, detta helvete, med sina pesthålör, sina brutala färger och tungsinta ögon, sina lyten, sina skumma grän-

der och sina sällsamma fattiga förpinta infernodrömmar, sina förvirrade gestalter och illaluktande rännstenar, där människor lefva. —

Där människor lefva —!

Ändligen kommer jag ned till hamnen. Det blåser kring mina brinnande tinningar, blåser en frisk vänlig vind utifrån hafvet, det mäktiga, väldiga, oändliga — som mättar, stillnar, ger ro — — ger ro — —.

Och i morgon går färden öfver Badajoz till Sevilla.

Brita von Horn.

Finsk kvinnoförenings årsberättelse för år 1910.

Finsk kvinnoförening har utsändt sin årsberättelse för 1910, hvilken innehåller mycket af intresse för dem, som följa denna förenings verksamhet.

Den fråga som under det gångna året särskildt tagit föreningens intresse och verksamhet i anspråk är sedlighetsfrågan, detta på grund af de talrika sedlighetsbrott mot minderåriga, hvaraf ett förenadt med mord, som förekommit. På grund häraf har föreningen beslutit att den, så snart dess ekonomi tillåter det, skall utbetala bidrag för bekostande af rättegångar mot sedlighetsförbrytare af ofvannämnda slag.

Tack vare det anslag å 2,000 mark ur Långmanska fonden för spridning af skrifter, som föreningen vid senaste landtdag erhöi, har den i större utsträckning än hittills kunnat sprida litteratur i kvinnofrågan samt frågor rörande hemmet, uppfostran, sedlighet, allmännyttiga ämnen såsom trädgårdsskötsel m. m. Icke mindre än omkring 27,000 broschyrer, småskrifter och tidskrifter ha under 1910 tillställts folkhögskolor, handarbets- och husmoderskolor, folkbibliotek m. fl.

Af de 161 föredrag som föreningen under 1910 anordnat ha en stor del handlat om kvinnosaken; i östra inland höll en talarinna på hösten före valen flera föredrag om kvinnornas plikter och rättigheter som medborgarinnor.

Sju matlagningskurser för allmogekvinnor och fyra handarbetskurser, omfattande enkel sömnad för hemmets behof ha anordnats. Om det arbete som föreningens fem instruktiser i trädgårdsskötsel utfört vittna nedanstående siffror; instruktiserna ha under 1910 arbetat på 308 ställen hos småbrukare, torpare, arbetare m. fl. och därvid planterat 250 träd och buskar, 802 bärbuskar, 1,344 jordgubbplantor, 212 fruktträd, 54 rabarberstånd, flera tusen kålplantor samt anlagt 36 drifbänkar och dessutom anlagt folkskoleträdgårdar i fem byar.

Föreningens sommarkoloni för arbeterskor har beredt sommarvila åt 72 kvinnor ur mycket skilda yrken.

Föreningens på anhållan af amerikanska kvinnorösträttsförbundet till finska kvinnor i Förenta staterna utsända upprop att ansluta sig till rösträttsarbetet, förut offentliggjordt på engelska, har nu äfven offentliggjorts på finska och svenska i amerikanska tidningar.

Årsberättelsen lämnar för öfrigt uppgifter angående åtskilliga stipendier och fonder, samt redogör för gåfvor, föredrags- och föreningsaftnar m. m.

Notiser.

Kvinnomöte i reglementeringsfrågan. Ett möte i reglementeringsfrågan, anordnad af Skåneförbundet af F. K. P. R., hölls sistlidna söndag i Eslöf och var besökt af ett hundratal kvinnor från provinsens olika delar. Dr Thora Wigardh från Göteborg redogjorde för reglementeringskommittéens betänkande. Därefter talade fru Ella Billing från Åhus öfver ämnet Uppfostran till sedlig kraft. Efter diskussion antogs följande resolution: "Ett hundratal kvinnor från skilda orter i Skåne, samlade till offentligt möte i Eslöf den 29 oktober för att öfverlägga om reglementeringskommittéens förslag till åtgärder för motarbetande af de smittosamma könssjukdomarnas spridning, uttala sig för att en blifvande lagstiftning måtte komma att grunda sig på de i professor Johanssons och direktör Westerbergs reservation uttalade meningarna".

Den första kvinnan på diplomatbanan. Enligt ett meddelande i "Daily Express" skulle i republiken Uruguay en kvinna vunnit inträde i diplomatiska kåren. Hennes namn är Clotilde Luisi, och hon tillhör en af Uruguays äldsta familjer. Hon har tagit juris. doktorsgraden vid Uruguays Universitet. Hennes första förordnande såsom diplomat lär blifva som attaché vid uruguayanska legationen i Bryssel.

Sociala studiecirklar. För att befordra studiet af sociala förhållanden till hjälp för personer, som utan att därför kunna disponera alltför mycken tid, vilja närmare sätta sig in i en eller annan aktuell social fråga, kommer Centralförbundet för socialt arbete i Stockholm att — om tillräcklig anslutning därtill vinnes — anordna sociala studiecirklar. Studiecirkarna, som äro afsedda att taga sin början i november, komma hvardera att omfatta 5—10 timmar med en timme i veckan och ledas af en i hvarje ämne särskildt sakkunnig person. Deltagarnas antal kommer i hvarje cirkel ej att öfverstiga 15 (minimum 10), på det att ledaren och deltagarna må vara i tillfälle att mera obesväradt samtala i ämnet. Priset är 5 kr. pr deltagare och cirkel.

De första sociala studiecirkarna omfatta följande ämnen: Socialförsäkring, särskildt ålderdomsförsäkring, ledare fil. dr M. Marcus, Kooperationen, ledare fil. kand. Anna Brita Bergstrand, Reglementeringsfrågan, ledare professor J. E. Johansson, Arbetsaftal och kollektivaftal, ledare fil. dr Erik Sjöstrand, Aflöningsformerna inom industrien, ledare ingenjör Teodor Sundgren, Stockholms stads förvaltning, särskildt med hänsyn till omorganisationsfrågan, ledare fil. lic. Yngve Larsson, Arbetslöshetsfrågan (inklusive arbetsförmedling), ledare aktuarien O. Järte (för arbetsförmedlingen arbetsförmedlingsinspektören fil. dr G. Huss).

Anmälningar till deltagande i cirkarna mottagas å C. S. A:s byrå, Lästmakaregatan 6, 2 tr. kl. 12—3 e. m. intill en vecka före de resp. cirkarnas början, och afgiften torde samtidigt erläggas. Rörande lokal för de olika cirkarna m. m. lämnas då äfven upplysningar.

Prenumeration å DAGNY sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Annonsera i DAGNY!

MÄLARBADET

11 Handverkaregatan 11.

BAD- TVÄTT- och STRYKINRÄTTNING

1:a klass i alla afseenden.

OBS! Simundervisning f. damer och herrar

R. T. 38 14 — 38 15

A. T. 93 43 — 93 44

Föreningsmeddelanden.

Stockholms F. K. P. R. hade onsdagen den 25 oktober sitt första sammanträde under hösten. Sedan en del för- eningsangelägenheter föredragits, däribland från Centralstyrelsen remitteradt förslag om ändring af par. 4, 5 och 9 i Landsföreningens stadgar, hvilket utan diskussion antogs, lämnade fru Ezaline Boheman en redogörelse för kvinnornas deltagande i årets valrörelse. Fru Elin Vägnér höll därefter ett af varm känsla genomadt föredrag öfver Olive Schreiners bok "Kvinnorna och arbetet", hvilket mottogs med starka och långvariga applåder.

Till sist framlades af fru Montelius ett förslag om att föreningen skulle ingå till Centralstyrelsen med anhållan om att par. 6 i Landsföreningens stadgar skulle ändras i riktning att medgifva lokalföreningarna tillfälle att mera direkt få deltaga vid viktigare besluts fattande än hvad stadgarna nu medgifva. Förslaget, som afsåg att gifva par. 6 följande lydelse:

"Mom. A. Centralstyrelsen utgör organ för de hvar för sig själfständiga lokalföreningarnas gemensamma uppträdande. I fråga om åtgärder för uppnående af landsföreningens mål, som taga deras samfällda verksamhet i anspråk, skall ärendet, åtföljdt af Centralstyrelsens uttalande, remitteras till de särskilda lokalafdelningarna och af dem alla behandlas, hvarvid den mening, som biträdes af flertalet lokalföreningar, blir landsföreningens beslut.

Mom. B. Förslag från lokalförening angående gemensamma åtgärder hänskjutas alltid till Centralstyrelsens afgörande. Dock må ärende, som af Centralstyrelsen afslagits och ånyo upptages af minst 6 föreningar, i sista hand afgöras på sätt i mom. A. säges",

föll efter en särdeles liflig diskussion, hvarunder ett par i detaljer afvikande, men till syftet liknande förslag framkommit. Anmärkningsvärdt var att mötet nedröstade ett från flera håll framkommet yrkande om bordläggning af detta viktiga förslag. I diskussionen deltog ett par medlemmar af främmande lokalföreningar, tillfälliga gäster vid Stockholmsföreningens möte.

Stockholms länsförbund för K. P. R. höll den 23 okt. sitt årsmöte i Södertälje i sekreterarens bostad. Sedan ordf. fröken Anna Lindhagen öppnat mötet, upplästes

årsberättelsen samt genomgicks räkenskaperna. Ansvarsfrihet beviljades arbetsnämnden och kassaförvaltaren. Föregående års arbetsnämnd omvaldes enhälligt. Den består af ordf. fröken A. Lindhagen, Stockholm, v. ordf. fru A. Virgin, Vaxholm, sekr. och kassaförvaltare fru M. Dehn, Södertälje, samt vidare fru A. Lénström, Vaxholm, och fröknarna S. Jakobsson, Östhammar, och A. Ljungberg, Stockholm. Suppleanter: borgmästarinnan E. Pettersson, Södertälje, fröken M. Hallström, Södertälje, fru S. Lemoine, Järna, fru M. Bohlin, Rönninge. Till revisorer för det kommande året utsågos fru A. Olssén och fröken O. Segerberg.

Efter årsmötet var middag anordnad å stadshotellet, hvari deltog bl. a. borgmästaren och fru Jakob Pettersson, talarinnorna för aftonen, Södertäljeföreningens F. K. P. R. styrelse m. fl. Den kordialaste stämning rådde.

Stort offentligt rösträttsmöte ägde senare rum å stadshotellet.

Malmö F. K. P. R. hade den 6 oktober sitt första möte för vintern. De af centralstyrelsen föreslagna stad- geändringarna behandlades och godkändes.

Därefter gaf fröken Anna Nilsson några personliga intryck från sommarens internationella rösträttskongress. Hon framhöll därvid några af de mest i ögonen fallande dragen hos kongressens mera framstående kvinnor och gaf en öfversiktlig framställning af mötesförhandlingarna och de beslut som fattats.

Efter föredraget vidtog kaffeservering och försäljning.

Karlstads F. K. P. R. höll sitt första höstsammanträde onsdagen den 18 oktober, hvarvid ordf. lämnade en utförlig redogörelse för centralstyrelsemötet och resolutionen af 20. de juni. Till centralstyrelseledamöter omvaldes fru Gerda Hellberg med fru Greta Gullström som suppleant. Det på två centralstyrelsemöten antagna förslaget till ändring af Landsföreningens stadgar antogs. Föreningen beslöt vidare, att under återstoden af terminen samlas till arbetsafton hvarannan onsdag.

Sprid DAGNY!

"Ninon"

Damhandske

af

glacéläder.

Alla färger.

Kr. 1:95.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET

STUREPLAN — REGERINGSGATAN.

"Lady"

Damhandske

af

glacéläder

med uppstickade sömmar.

Alla färger.

Kr. 2:50.

Pälsateljén (inneh. Albert Stridsberg)

Mästersamuelsgatan 37, 1 tr.,
hörnet af Malmskillnadsgatan.

Välsorteradt lager af **Pälsvaror.**

Moderniseringar och reparationer billigt och omsorgsfullt.

Allm. tel. 115 85.

Rikstel. Norrm. 241.

Sigrid Hansén

29 Kappaffär 29

VÄSTERLÄNGGATAN

Nyheter för hösten:

Promenaddräkter,

Ulstrar, Plysch- och Sammetskappor,

Skinnkappor, Pälsar, Kjolar.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4: 50 för $\frac{1}{4}$, 2: 50 för $\frac{1}{2}$, och 1: 25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerationsamlare å Dagny?

Den som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (ej annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af STINA QUINT
utkommer 1911 i sin tjugonde årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka,
36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af
alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris
för helt år Kronor 1: 65, halft år 90 öre.

**ANNONSERA I
DAGNY.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i
Dagny för halfva priset eller $7\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

Ung småskollärlarinna,

undervisningsvan och intresserad, önskar plats i skola eller familj. Innehäft plats i privatskola. Svar märkt »A. W». Kaptensgatan 47, Göteborg.

UNG, bildad, sjukvårdsvan flicka söker ett par månaders anställning hos sjuk person. »N. M.», Annonskontoret Odengatan 63.

Plats hos äldre dam eller familj

helst i Stockholm, som hjälp, sällskap eller skrifbiträde önskas af bildad ung dam af god familj. Har genomgått kurser i hushållsskola, sjukvård o. bokföring. 1:ma betyg o. referenser finnas. Svar inom de närmaste dagarna till "4:de november", Sv. Dagbl. Annonskontor, f. v. b.

UNG flicka, något van vid kon-torsgöromål och språkk. önskar komma i hem och vara till hjälp med skrifning och lättare husliga sysslor. Svar till "A. T", Karlstad p. r.

Barnsköterska,

exm., önskar plats för spädt barn. Rekommendationer finnas. Svar till "Pålitlig", Jönköping p. r.

PRÄSTDOTTER önskar till 15 nov. eller 1 dec. plats som sällskap eller ock värdinneplats i hem med en, högst två jungfrur. Svar till Fr. Thorman. Länslasarettet, Jönköping.

EN ordentlig, allvarlig och barnkär flicka önskar mot fritt vivre komma till bättre familj att lära sig finare matlagning. Van vid hushållsgöromål och kunnig i handarb. Tacksam för svar märkt "Ella 26", Sundsvall p. r.

Värdinneplats

sökes hos ungherre eller änklings af medelålders bildad dam af god familj, som förut innehäft dylik plats, vackra betyg och goda ref. finnas. Tacksam för benäget svar till Box Motala 1911.

29-årig Flicka

önskar plats som hushållsfröken, föreståndarinna eller som hjälp och sällskap i fin familj hos herre eller dam, i Sverige eller utomlands. Kunnig i sömnad, handarbeten, väfnad, glansstrykning, enkl. och fin matlagning, bakning, charkuteriarbeten och öfriga hushållsbestyr, intresse för skrifning och som föreläserska. Äger god insikt i trädgårdsskötsel. Vill bli ansedd som familjemedlem. Betyg från praktisk skola och innehafd plats. Svar till "Praktisk", Rösmåla p. r.

Husföreståndarinneplats

önskas af ung bildad musik. dam. Gärna hos änkeman med barn. Fina betyg, rek. Svar till "Hem", Södertelje p. r.

Husföreståndarinneplats

sökes af bildad småländska. Vill och kan laga god mat. Utm. betyg och ref. Lön 25 kr. Ordningssinne. Svar till "Hushållsfröken snarast", Kalmar p. r.

EN flicka, 18 år, som genomgått 8-klassigt läroverk, önskar plats å kontor. Svar till "Maskinskrifning", Tinningskontoret, Odengatan 63.

Ung elementarbildad flicka

önskar plats i familj där skrifgöromål förekomma. Sökande är äfven förtrogen med alla husliga göromål och är villig att deltaga med sådana. Vill anses som familjemedlem. Lön önskas. Svar mottages med största tacksamhet under adress: "Huslig", Bengtsfors p. r.

Ung folkskollärlarinna,

som genomgått 8 kl. läroverk, önskar under vinterferierna mot fritt vivre komma i godt hem för att vara till hjälp och sällskap. Undervisning i vanliga skolämnen event. musik kan äfven meddelas. Familjemedlem. Snart svar emotses tack-samt under adr.: »Medio af nov.», Sv. Dagbl. kontor, Stockholm.

Plats i godt hem

önskas af ung, bildad, barnkär flicka som verkligen god hjälp vid alla förekommande göromål. Är villig efterse barn om så önskas. Goda rekommendationer och betyg från föregående plats. Tacksam för svar till "Musikalisk", Gotl. Allehandas kontor, Visby.

UNG, bättre flicka, önskar plats på större egendom (helst herrgård) för att hjälpa till med inomhus förefallande göromål. Lön önskas. Svar till "Hurtig". Allm. Tidn. Kont. Gust. Ad.-torg, Stockholm.

EN ung dansk flicka önskar komma i en bättre familj som sällskap och hjälp. Är villig och kompetent att undervisa i dans, gymnastik och plastik. Svar torde sändas till Fru Klara Bergmark, Villa "Walhalla", Helsingborg.

TVÄNNE lärarinnor önska under vinterferierna (1 dec.—1 mars) plats i familj att undervisa barn inom småskolans område samt deltaga i husliga sysslor. Svar önskas till »Lärarinnor», Sundsby.

FÖRÄLDRALÖS, 30-årig landtbrukaredotter önskar plats i god och aktad familj som hjälp och sällskap. Genomgått slöjd- och hushållsskola. Villig betala. »Föräldralös». Töreboda p. r.

Ung, bättre flicka,

som för närvarande innehar plats å en 1-kl. postst., önskar nu ombyte af sådan eller å kontor. Är fullt kunnig i alla till en postst. hörande göromål. Svar till »18 år», Nässjö.

ÄNKA. 30, år söker plats såsom hjälp och sällskap eller såsom hushållsföreståndarinna i liten familj, gärna äldre, till 1 december eller på nyåret. Svar emotes tack-samt under adr. »S. T.» Alingsås p. r.

MOT fritt vivre önskar lärarinna plats i fin familj, att gå frun tillhanda. Är villig hjälpa till med de göromål, som förekommer eller läsa med barn. Betyg och rek. finnas. Svar märkt »Lärarinna», Långserud p. r.

Bildad, hushållsvan flicka, kunnig i matlagning, bakning, husliga bestyr, söker plats i godt hem där jungfru finnes. Goda rek. Svar till »Enkel—duglig», Sv. Telegramb. Sthlm, f. v. b.

Bättre flicka,

önskar plats i familj (helst i södra Sverige) där skrifgöromål förekomma. Sökande har haft tillfällig plats på grosshandelskontor samt dessutom sysslat med renskrifning. Är för öfrigt kunnig i kläd- och linnesömnad samt handarbeten. Svar till »Oktober», Bårskär, Enköping.

Bildad flicka,

önskar anställning i litet hushåll i Stockholm att i jungfrus ställe sköta alla göromål. Fredrika-Bremer-Förbundet, Stockholm.

Ung bättre flicka,

van i sinnessjukvård önskar plats att sköta nerv- eller lindrigt sinnessjuk herre eller dam. Goda rekommendationer finnas. Svar till »Sjuksköterska», p. r. Ödsmål.

Ung flicka af god familj

som i sommar genomgått väf- och hushållsskola, önskar plats i trefflig familj som hjälp och sällskap. Familjemedlem. Svar till »Skånska, 19 år», G. Köpinge.

Bättre, medelålders flicka,

väl kunnig i matlagning och fullt förtrogen med ett hems skötsel, söker plats att förestå hushåll. Svar till »Hushållning 1911» under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

LEDIGA PLATSER.**Operations- och Öfver-sköterskeplatsen**

vid Visby lasarett är ledig. Årslön 600 kr., fritt vivre och 100 kr. till beredande af semester. Ansökan, åtföljd af betygsafskrifter, insändes till Lasarettsläkaren, som meddelar vidare upplysningar.

Föreståndarinneplatsen

vid nyinrättade skolköket i Söderköping sökes hos styrelsen för Schwerin-Hagbergiska Barnhemmet före den 10 nästa november. Lön 650 kr. med 2 ålderstillägg efter 5 och 10 år å 150 kr. samt fritt vivre. Sökande skall hafva genomgått fackskola för huslig ekonomi samt dessutom vara något kunnig i väfnad och sömnad. Tillträdestid 1 januari 1912.

Vid gruffält

erhåller elementarskolebildad skrifverska, som äfven har öfning i kartritning, plats. Ansökningar adr. till Grufföfvalltningen, Striberg.

Plats i Göteborg,

(30 min. spårvägsresa utanför staden) erhåller pålitlig van barnfröken att medhjälpa till uppfost- ran och efterseende af 6 barn i ålder intill 8 år. Endast person med goda betyg på samma göromål torde söka platsen. Helst hemma i pianospelning. Svar märkt »Fruns sällskap och hjälp», Box 42, Göteborg.

Hushållerskeplatsen

vid Jönköpings länslasarett är ledig för tillträde genast. Årlig lön 500 kr., kost, rum, tvätt och fria utskylder. Ansökningar med betyg (helst från liknande anställning) foto. och åldersuppgift insändas före den 30 dennes till syssloman- nen, som lämnar närmare upplysningar.

Plats

erhålls för enkel bättre flicka, något kunnig i sömnad och öfriga i hemmet förekommande göromål. Tre barn 6, 4, 2 år. Två jungfrur finnas. Svar med rek., foto. och löneanspråk till Fru Alma West- ling, Umeå.

Teckningslärarinnetjänsten

vid Sundsvalls Läroverk för flickor blir ledig fr. o. m. vårterminens början 1912. Undervisningen omfattar teckning, välskrifning och modellering (det senare för småskolan), omkr. 24 timmar i veckan. Lön enligt lag. Ansökningshand- lingar (äfven läkarebetyg) torde före den 15 nov. insändas till skolans föreståndarinna.

En god kokerska önskas för svensk familj bosatt uti England. Sökanden måste vara ung och frisk och hafva goda betyg. Lön 25 kr. pr månad och fri resa till England via Göteborg. Svar med foto. sändes till »Kokerska till England», under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockhom f. v. b.

Kassörska

fullt hemmastadd i bokföring, stenografi och maskinskrifning sökes för speditjons- och agenturaffär i mellersta Sverige.

Företräde lämnas den som är kunnig i engelska språket. Ansökningar jämte uppgift å föregående verksamhet, löneanspråk och ref. insändes under sign. »Snabb uppfattning» under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Sthlm, f. v. b.

Examinerad barnsköterska

erhåller genast plats att sköta ett nio månader gammalt barn. Kunnig i sömnad. Rekommendationer fordras. Svar till »Barnsköterska», Tomelilla p. r.

FÖR bildad, enkel och barnkär flicka, kunnig i matlagning och husliga sysslor, finnes den 1 nov. plats i mindre hem, 30. min. utom Stockholm, som husmoders hjälp och sällskap. Jungfru för prof- sysslor finnes. Svar med foto. och ref. samt lönepret. till "Postbox-333", Stockholm I.

En verkligt duglig,

arbetsam och barnkär, bildad flicka, kunnig i matlagning, bakning och som utan hjälp af jungfru vill åtaga sig att tillsammans med liknande kamrat sköta alla sysslorna i ett hem, får plats på egendom i Södertörn. Svar med betygsafskrifter och foto till »November», Västerhanninge.

Tvättförestånderska.

Plats såsom tvättförestånderska vid Lunds hospital och asyl blir ledig den 1 januari 1912. Löne- förmåner: 500 kr. jämte fria natura- förmåner. Sökandens ålder bör vara mellan 25 och 30 år, hon bör vara frisk och stark, praktisk och duglig, med förmåga att leda arbetena, hon bör vara fullt hemmastadd äfven i skrifning och räkning. Af sökanden skrifven ansökan jämte betyg, som kunna tjäna att visa sökandens kompetens, insändas till **Hospitalskontoret, Lund**, där vidare upplysningar meddelas. Lund i oktober 1911.

L. B. 16314.

**GYNNA ALLTID DAGNYS
ANNONSÖRER!**

**Kvinnliga
arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m.

Muntliga och skriftliga

upplysningar genom

Fredrika-Bremer-**Förbundets Byrå,**

54 Drottninggatan.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

DEPOSITIONSRÄKNING

5 %

SPARKASSERÄKNING

4 1/2 %

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Sprid Dagny!

Wiréns China pomada, välgörande för hårväxten.

Erhålls i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från
A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Litterär boknyhet:

Carl Svenson-Graner:

SKOGSBERGA BY.

En krans berättelser.

Pris: kr. 3:75, inb. kr. 5.

Se med Edra egna ögon
att Ni får Mazettis ögon.

Ni är då säker på att alltid erhålla en delikat, kraftig och hälsosam cacao.

Varnas för efterapningar af påse och etikett!

Pris pr hektopaket 45 öre.

Åtgår endast för c:a 2 öre till en kopp.

Lektioner i Linnesömnad

(äfvén blusar, barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan träckling.
Hvarje elev disponerar en symaskin.KARIN EGNÉR,
Stockholm.

Sibylleg. 36. R. T. 35 30. A. T. 21004.

EVA EGNÉR,
Malmö.

Fersens väg 2. Tel. 4490, ev. 4083.

Ingeborg Estelle,

ex. sjukgymnast.

Meddelar massage och sjukgymnastik.

Rikst. ö. 10 23.

Humlegårdsgatan 8.

Annonsera i DAGNY!

Boknyheter, nyss utkomna

från Evang. Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition

Stockholm 3.

Strödda korta betraktelser till lärdom och uppbyggelse af
P. A. Ahlberg. Häft. 40 öre, kart. 60 öre.Dagsbetraktelser öfver Uppenbarelseboken af pastor *P. Åslev*.
II. Senare halfåret. Häft. 2 kr., välskt band 2.50,
klotb. 3 kr.Inför människor och inför Fadern. Betraktelse öfver Matt.
10: 32-39 af *Olof Eriksson*. Häft. 15 öre.En liten andaktsbok för sjuka af kyrkoherde *G. W. Wulfsberg*. Häft. 25 öre.Andaktsbok för sjömän och fiskare af *C. L. Tangen*. Häft. 30 öre.I lagens namn. Evangeliskt föredrag af *Fritz Binde*, evangelist inom den tyska tältmissionen. Häft. 20 öre.Apostlarna Petrus, Johannes och Paulus. En biblisk karaktärsstudie af teol. dr kyrkoherde *Oscar Bensow*. Häft. 30 öre.En nödvändig operation. Af *Fritz Binde*. Häft. 25 öre.Ord till nattvardsungdom af prosten *K. A. Kastman*. Utgifna efter hans död. Häft. 40 öre, kart. 60 öre.Blicken uppåt. Berättelse ur verkligheten af *Ada von Krusenstierna*. Häft. 1.25, kart. 1.50, klotb. 1.75.I skumrasket. Berättelse af *N. Fries*. Översättning från femte originalupplagan. Häft. 75 öre, kart. 1 kr.Den gamla tron och den moderna teologien. Aftryck ur "Det är visserligen sant" af *E. von Maltzahn*. Häft. 15 öre.Missionsskrift N:o 37. "Till dess allt blef syradt". Några ord om Zenanamissionen af *Wendla Wigert*. Häft. 20 öre.Sånger till församlingens tjänst af *H. P.-e.* Musik och text. Häft. 75 öre. Texten ensam 10 öre.

Rodenstamska Skolan, Hudiksvall.

Husmoderskurs: konservering, matlagning, bakning, kläd- och linnesöm, väfnad (enkel och konstväfnad), läderplastik m. m. samt Slöjdläroinnekurs börja den 20 januari. Skolköksläroinnekurs börjar den 20 augusti. Prospekt på begäran.

Pälsvaruaffären

77 Drottninggatan 77
A.T. 264 29. Anders Andersson.

HANNA HEDSTRÖMS

Räntillverknings, 72 Stora Badstugatan,
Stockholm. Allm. Tel. 201 52.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Från världens rösträttsfält. Af *Ellen Wester*.

Professor Lundell och kvinnornas studentexamen.

Elisabeth Fry. Af *C. S. von Koch*.Elsa Alkman: En oförbätterlig. Rec. af *Sigrid Elmlblad*.

Insänd litteratur.

Från Lissabon. Ett turistminne. Af *Brita von Horn*.

Finsk kvinnoförenings årsberättelse för år 1910.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.